

16.4.1985

1

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKKEISIIN VIIVÄSTYMISAJALTA MAKSETTAVA KOROTUS

1. JOHDANTO

1.1. Yleistä

Vuoden 1983 alusta tuli voimaan korkolaki (633/82), jossa säädetään viivästyskoron maksamisesta rahavelalle. Korkolakia ei kuitenkaan sovelleta lakisääteiseen eläkevakuutukseen. Tästä syystä hallitus antoi helmikuussa 1984 eduskunnalle esityksen laeiksi työntekijäin eläkelain (TEL), merimieseläkelain (MEL), tapaturmavakuutuslain ja liikennevakuutuslain muuttamisesta niin, että niihin sisältyisivät säännökset viivästyskoron maksamisesta eläkkeiden ja etuuksien viivästyessä. Esitys on lähetetty työeläkelaitoksille yleiskirjeen 7/84 liitteenä, vahvistetut lainmuutokset yleiskirjeellä 2/85.

Julkishallinnon eläkkeiden ja kansaneläkkeiden osalta ovat eläkkeen korotusta koskevat muutosesitykset valmisteilla.

1.2. Hallituksen esityksen eduskuntakäsittely

Eduskuntakäsittelyssä lakiesitystä muutettiin niin, että viivästyskorkoa voitaisiin verottaa samalla tavalla kuin viivästynyttä eläkettä, muuta etuutta tai korvausta. Teknisesti muutos toteutettiin siten, että viivästyskoron maksamisen sijasta eläke, muu etuus tai korvaus suoritetaan viivästystapauksissa korotettuna hallituksen esittämän 16 prosentin korkokannan mukaisesti. Tällöin etuuden korotusosan verotus seuraa pääsaamisen (eläkkeen tai muun etuuden) verotusta lukuunottamatta liikennevakuutuksen omaisuusvahinkojen korvauksia.

Eduskunta totesi edellisen johdosta, että takautuvaan aikaan kohdistuvana kertasuorituksena eläkkeen tms. korotusta ei ole pidettävä jatkuvana etuutena, joten korotusta ei voida lukea tuloksi kansaneläkkeen ja perhe-eläkkeen lisäosaa eikä rintamasotilaseläkettä ja asumistukea määrättäessä.

aaLAPJ42751

16.4.1985

2

Hallituksen esityksessä lähdettiin siitä, että viivästyskorkoa maksettaisiin yleensä vain täysiltä kalenterikuukausilta. Eduskunnassa esitys muuttui siten, että korotus maksetaan aina päiväkorkona.

Eduskuntakäsittelyssä poistettiin tulkintaongelmien välttämiseksi kussakin lakiehdotuksessa ollut viittaus korkolakiin, koska vakuutuslaitosten ja niiden asiakkaiden välisiin muihin kuin etuuksiin ja vakuutusmaksuihin liittyviin suorituksiin sovelletaan ilman eri säännöksiäkin korkolakia.

Lisäksi hallituksen esitykseen tehtiin joitakin teknisiä muutoksia.

2. TYÖELÄKELAKIEN MUUTOKSET

2.1. Soveltamisala

TEL:iin lisättiin uusi 19 d § (liite), joka sisältää säännökset viivästyneen eläkkeen tai muun etuuden korotuksesta viivästysajalta. LEL:ssa, MYEL:ssa, YEL:ssa ja LUEL:ssa olevien viittaussäännösten johdosta TEL:n etuuden korotusta koskevia säännöksiä sovelletaan myös näiden lakien mukaisesti etuuksiin. Etuuden korotusta koskevia säännöksiä sovelletaan rintamaveteraanien varhaiseläkelain nojalla myönnettäviin etuuksiin siltä osin kuin niitä maksetaan yksityisen sektorin työeläkejärjestelmästä. MEL:ssa etuuden korotusta koskevat säännökset sisältyvät uuteen 63 a §:ään.

2.2. Säännösten pakottavuus

Lakisääteisen vakuutuksen luonne huomioon ottaen etuuden korotuksen maksamista koskevat eläkelakien säännökset on säädetty pakottaviksi. Eläkelaitoksen on omasta aloitteestaan maksettava etuuden korotus ilman, että hakijan olisi esitettävä erikseen vaatimusta korotuksen maksamisesta. Korkolain säännökset viivästyskoron maksamisesta ovat sen sijaan pitkälti tahdonvaltaisia.

3. KOROTUSTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN SOVELTAMINEN

3.1. Korotuksen suuruus

TEL 19 d §:n 1 momentin mukaan tämän lain mukaisen eläkkeen tai muun etuuden viivästyessä eläkelaitoksen on maksettava viivästynyt eläke tai muu etuus viivästysajalta korotettuna. Tämä koskee yleensä myös muutoksenhaun johdosta viivästyneitä eläkkeitä. Etuuden

16.4.1985

3

korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Korotusprosenttia ei ole sidottu Suomen Pankin peruskoron korkoprosenttiin. Jäljempänä kohdassa 4 selostetaan esimerkein, miten korotus lasketaan.

3.2. Mitä etuuksia korotus koskee

Etuuden korotus koskee kaikkia kohdassa 2.1. mainittujen eläkelakien perusteella viivästyneenä suoritettuja eläkkeitä; sekä peruseläkkeitä että rekisteröityjä lisäeläkkeitä. Muita korotuksen piiriin kuuluvia etuuksia ovat TEL:n 11 §:n mukaisesti rekisteröity hautausavustus sekä kuntoutusetuudet, kuten esim. kuntoutusraha, matkakustannusten korvaukset ja kuntoutuksesta aiheutuneet kulut.

Etuuden korotus koskee myös työkyvyttömyyden selvittämisestä eläkkeenhakijalle aiheutuneita kustannuksia (lääkärinlausunnon korvaaminen, matkakustannukset) tapauksissa, joissa eläkelaitos on TEA 11 §:n nojalla määrännyt eläkkeenhakijan lisätutkimuksiin. Niinikään lääkärin suoraan eläkelaitokselta perimiin tutkimuskustannuksiin, jotka eläkelaitos on TEA 11 §:n nojalla velvollinen korvaamaan, sovelletaan etuuden korotusta koskevia säännöksiä.

3.2.1. Mitä etuuksia korotus ei koske

Eläkelaitosten ja niiden asiakkaiden välillä on muitakin suorituksia kuin eläkkeitä ja etuuksia. Tällaisien suoritusten viivästyessä noudatetaan korkolain säännöksiä, ellei TEL:sta muuta johdu. Esimerkiksi TEL 17 §:n 2 momentissa tarkoitettulle lääkärinlausunnosta lääkärille maksettavalle palkkiolle mahdollisesti suoritettava korko määräytyy korkolain mukaan. Kyseessä on tällöin lasku lääkärinlausunnosta, joka on kirjoitettu pelkästään asiakirjojen perusteella eläkelaitoksen pyynnöstä.

Eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen määräämälle vakuutusmaksulle suorituksen viivästymisen ajalta maksettava korko määräytyy joko vakuutusehtojen, MYEL 12 §:n tai YEL 11 §:n tai ulosottotapauksissa TEL 19 §:n mukaan.

Rekisteröimättömän lisäeläkkeen viivästyessä sovelletaan korkolakia. Sosiaali- ja terveysministeriössä on kuitenkin vireillä avustuskassalain ja eläkesäätiölain muuttaminen niin, että rekisteröimättömän lisäeläkkeen viivästyessä noudatettaisiin TEL 19 d §:ää vastaavaa menettelyä.

16.4.1985

4

3.3. Kenelle korotus maksetaan

Kun kysymyksessä on vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke, maksetaan viivästyneen eläkkeen korotus hakijalle itselleen, ellei jäljempänä toisin mainita.

Perhe-eläkkeen viivästyessä maksetaan eläkkeen korotus eri edunsaajille samoin kuin eläkekin. Sama koskee hautausavustusta.

Lääkäripalkkioihin ja kuntoutusetuihin tuleva korotus maksetaan laskun esittäjälle.

TEL 19 a §:n 2 momentin mukaan eläke tai osa siitä voidaan sosiaalilautakunnan pyynnöstä maksaa sosiaalilautakunnalle. Tällöin myös viivästyneelle eläkkeelle laskettu korotus voi tulla maksettavaksi sosiaalilautakunnalle.

Työnantajalle eläkkeen korotus voi tulla maksettavaksi TEL 19 c §:n tarkoittamissa tilanteissa eli jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa.

3.3.1. Kenelle korotusta ei makseta

Velvollisuus maksaa etuus korotettuna ei koske sitä osaa etuudesta, joka suoritetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka sosiaalivakuutustoimikunnalle tai työttömyyskassalle. Etuuden korotusta ei makseta myöskään kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahastolle.

3.4. Etuudensaajan vaatimus eläkelaitokselle

Lakisääteisessä vakuutuksessa velallisen, eläkelaitoksen, asema poikkeaa huomattavasti normaalista velallisen asemasta. Eläkelaitoksilla on laaja selvittämisvelvollisuus eläketapahtuman sattuessa. Laitoksen on yleensä maksettava kaikki kysymyksessä olevan eläketapahtuman johdosta suoritettavat etuudet siitä riippumatta, kuinka vaatimukset on yksilöity laitokselle saapuneessa hakemuksessa.

TEL 19 d §:n 2 momentin mukaan etuuden korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen ka-

16.4.1985

5

lenterikuukauden päättymisestä, jona etuudensaaja on esittänyt eläkelaitokselle vaatimuksensa sekä etuuden perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Edellä tarkoitettuna vaatimuksena ja selvityksenä on eläkettä haettaessa pidettävä eläkehakemusta asianmukaisine liitteineen.

3.4.1. Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkkeenhakijan vaatimus eläkelaitokselle katsotaan tehdyksi eläkehakemuksen vireilletulopäivänä, riippumatta siitä milloin hakemus on tullut eläkelaitokseen. Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jolloin se on annettu tai se on postitse saapunut eläkelaitokseen, Eläketurvakeskukseen, Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle (mm. pankit, postit).

Suomen solmimissa sosiaaliturvasopimuksissa on omat määräyksensä siitä, milloin eläkehakemuksen katsotaan tulleen vireille. Sosiaaliturvasopimusten määräysten estämättä katsotaan eläkkeenhakijan vaatimus TEL 19 d §:ää sovellettaessa esitettyksi silloin, kun ulkomailla tehty eläkehakemus asianmukaisine liitteineen on saapunut suomalaisen eläkelaitokseen.

3.4.2. Jatkohakemus

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää määräajaksi. Tällöin eläkkeensaajalta edellytetään uutta selvitystä terveydentilasta, jos hän katsoo työkyvyttömyytensä jatkuvan vielä määräajan päättyessä.

Eläkkeen jatkamista haetaan yleensä J-lomakkeella, mutta uusi lääkärinlausuntokin riittää jatkohakemukseksi.

3.4.3. Uusi lääkärintodistus hylkäyspäätöksen jälkeen

Hakija saattaa toimittaa eläkelaitokselle uuden lääkärinlausunnon lainvoimaisen hylkäyspäätöksen jälkeen. Jos eläkelaitos tällaisen uuden lausunnon perusteella myöntää eläkkeen, vaatimuksen esittämisaikajankohdaksi katsotaan lääkärinlausunnon saapumispäivä eläkelaitokseen.

16.4.1985

6

3.4.4. Riittävä selvitys eläkehakemuksessa

Laissa tarkoitettu kolmen kuukauden määräaika ei kuitenkaan vielä ala sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona hakemus on saapunut eläkelaitokselle, jos hakemuksesta tai sen liitteistä puuttuu sellainen selvitys, jota eläkkeenhakijalta kohtuudella voidaan vaatia. Tällöin hakemus on katsottava tehdyksi vasta silloin kun tällainen selvitys on saatu.

Hakemuksen tai sen liitteiden puutteellisuuden arviointia suoritettaessa eläkelaitoksen tulee ottaa huomioon, ettei hakijan voida olettaa tietävän kaikkia hakemukseen liittyviä yksityiskohtia. Olenneisena puutteena pidetään sitä, ettei hakijasta ole käytettävissä sellaista lääkärinlausuntoa (B-todistus), jossa työkyvyttömyyden todetaan jatkuvan vähintään vuoden. Korotuksen alkamisajankohta määräytyy tällaisen lausunnon saapumisesta kohdan 3.4.1. mukaisesti. Olenneisena puutteena pidetään myös MYEL- ja YEL-vakuutuksen laiminlyöntiä. Korotusaika voi tällöin alkaa aikaisintaan ajankohdasta, jolloin yrittäjältä on saatu kaikki vakuutuksen järjestämistä varten tarvittavat tiedot.

Työnkuvausten ja muiden työskentelyolosuhteiden selvittäminen ei lykkää korotuksen alkamisen ajankohtaa kuten ei myöskään rekisteristä puuttuvan TEL- ja LEL-työsuhteen selvittäminen, mikäli jäljempänä sanotusta ei muuta johdu.

Poikkeustapauksessa hakijalle voidaan kuitenkin asettaa lisävaatimuksia rekistereistä puuttuvan työsuhteen selvittämisessä. Jos hakijan olisi kohtuullista huolellisuutta noudattaen pitänyt eläkepäätöksestä huomata työsuhteen puuttuminen, voidaan edellyttää, että hakija eläkepäätöksen saatuaan muutoksenhakuajan puitteissa esittää lisävaatimuksensa. Jos tieto tällaisesta työsuhteesta tulee eläkelaitokselle myöhemmin, korotus voidaan laskea siitä ajankohdasta, jona eläkelaitos on saanut tiedon puuttuvasta työsuhteesta.

3.5. Korotus muutoksenhaun yhteydessä

Myös muutoksenhakutilanteissa aika, jolle korotus lasketaan, alkaa pääsääntöisesti siitä, kun kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona eläkehakemus on tullut vireille. Myös selvityksen riittävyttä koskevat edellytykset ovat muutoksenhakutilanteissa samat kuin ensiasteessa.

16.4.1985

7

TEL 19 d §:n 2 momentin mukaan muutoksenhakuelin voi määrätä, että aika, joka otetaan huomioon etuuden korotusta laskettaessa, alkaakin vasta myöhemmästä ajankohdasta. Tämä edellyttää, että eläkelaitos osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen olennaisen muutoksen etuudensaajan olosuhteissa. Näyttövelvollisuus on siis eläkelaitoksella, jonka tulee vastineessaan osoittaa olennaisen muutoksen tapahtuneen.

3.6. Eläkepäättökset

Eläkkeen korotus maksetaan yleensä viivästyneen eläkkeen maksamisen yhteydessä. Tällöin eläkepäättöksessä tulee näkyä miltä ajalta ja kuinka paljon korotusta maksetaan. Tässä tapauksessa riittää yksi muutoksenhakuohje, joka koskee sekä varsinaista eläkettä että korotusosaa.

Tapauksissa, joissa korotusosa maksetaan erikseen, tulee olla päätös korotuksesta sekä muutoksenhakuohje.

4. KOROTUKSEN LASKEMINEN

4.1. Viivästysaika

Eläkelaeissa ei ole säännöksiä siitä, minä kuukauden päivänä eläke on maksettava. Näin ollen eläkkeen alkamiskuukauden eläke-erä on ajoissa maksettu, jos se maksetaan kyseisen kuukauden aikana. Viivästysaika alkaa siten eläkkeen alkamiskuukautta seuraavan kuukauden alusta. Viivästymisaikana otetaan huomioon aika siihen päivään saakka, jolloin eläke on eläkkeensaajan tilillä hänen osoittamassaan rahalaitoksessa tämä päivä mukaan lukien. Jos eläke maksetaan muuhun maahan kuin Suomeen, katsotaan eläke maksetuksi silloin, kun se on tilillä Suomessa olevassa rahalaitoksessa.

Viivästyneelle eläkkeelle lasketaan korotus viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona eläkelaitokselle on esitetty vaatimus eläkkeen maksamisesta ja riittävä selvitys eläkeoikeudesta. Edellä kohdassa 3.4. on selostettu, milloin vaatimus eri tilanteissa katsotaan esitettyksi.

Jos esimerkiksi eläkehakemus on tullut vireille helmikuussa, lasketaan viivästyneelle eläkkeelle korotus kesäkuun 1. päivästä alkaen. Jos eläke maksetaan kesäkuun 15. päivänä, tulee kesäkuun 1. päivää edeltäneeseen aikaan kohdistuville eläke-erille - kyseessä voi olla useamman kuukauden eläke - korotus 15 päivältä.

16.4.1985

8

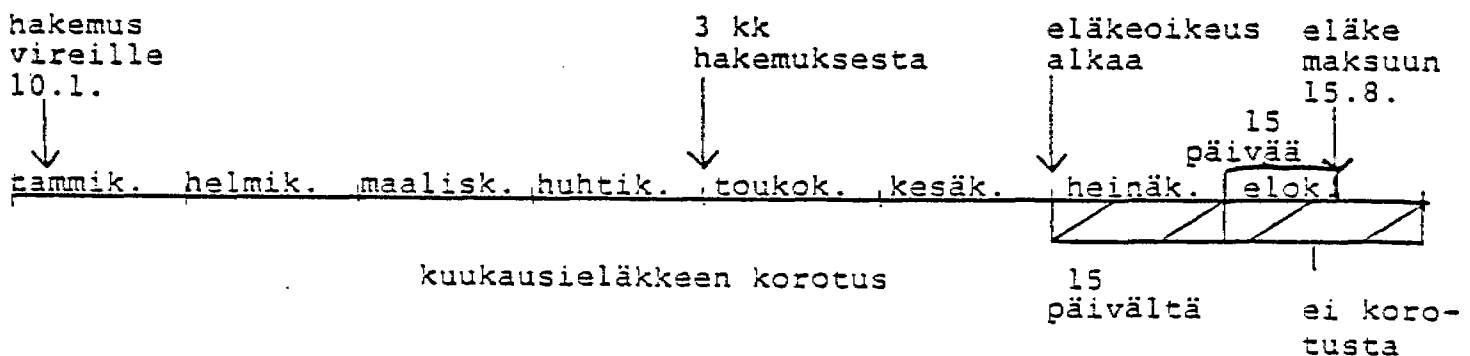
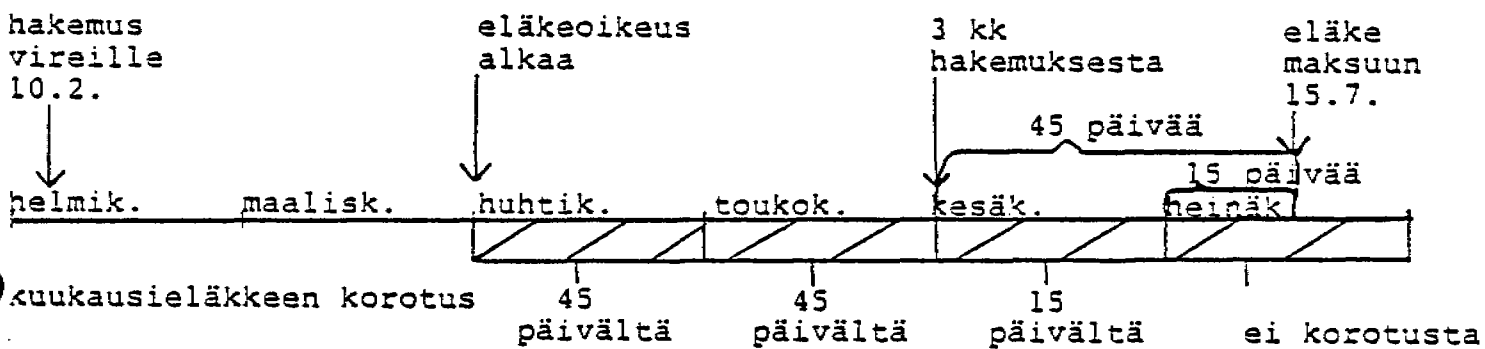
Kesäkuun eläkkeelle ei tule korotusta, koska se ei ole viivästynyt.

Ensimmäinen kuukausi, jolta eläkettä suoritetaan voi olla myöhäisempi kuin se kalenterikuukausi, jonka alkaessa eläkehakemuksen vireilletulosta on kulunut kolme kuukautta. Tämä tulee kysymykseen myönnettäessä työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkettä, jota on haettu aikaisemmin kuin kolme kuukautta ennen eläkkeen alkamisaikaa. Näissä tapauksissa korotus lasketaan kullekin viivästyneelle eläke-erälle sen kohdistumiskautta seuraavan kuukauden 1. päivästä.

Jos esimerkiksi eläkeoikeus alkaa 1.6. ja eläke maksetaan heinäkuun 15. päivänä, tulee kesäkuun eläkkeelle korotus 15 päivästä, vaikka hakemus olisi tehty tammikuussa.

Korotusaikaa laskettaessa katsotaan kalenterikuukauden sisältyvän 30 päivää ja vuoteen 360 päivää.

esimerkkejä:

16.4.1985

9

4.2. Korotuksen määrä

Eläkkeeseen tuleva korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Korotus on näin ollen 16/360 prosenttia maksettavasta (mm. yhteensovitus ja lykkäyskorotus ensin) eläkkeestä jokaiselta viivästysajan päivältä, jolta korotus on maksettava. Jos viivästymisen eläkettä myönnettäessä koskee useamman kuukauden eläke-erää, lasketaan korotus erikseen kullekin viivästyneelle kuukausieläke-erälle.

4.3. Korotuksen laskeminen ja maksaminen eläkkeen myöntämisen yhteydessä

Eläkettä myönnettäessä joudutaan takautuvat eläke-erät useissa tapauksissa pidättämään. Ne voidaan maksaa vasta myöhemmin, kun eläkelaitos on saanut selvityksen takautuvalta ajalta maksetuista sairausvakuutuslain mukaisista päivärahoista taikka työnantajalle, työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutustoimikunnalle mahdollisesti maksettavan eläkkeen osan määräämiseksi tarvittavat tiedot. Näin ollen myös eläkkeeseen tai siitä eri osapuolille maksettaviin osiin tuleva korotus voidaan laskea ja maksaa vasta siinä vaiheessa, kun takautuvalta ajalta pidätetystä eläkkeestä annetaan päätös.

Korotusta laskettaessa ei oteta huomioon niitä osia takautuvista eläke-eristä, jotka vastaavat samalta ajalta maksetun sairausvakuutuslain tai työttömyysturvalain mukaisen päivärahan bruttomäärää. Muulle eläkkeen osalle korotus lasketaan ajanjaksolle, jonka alkamisaika määräytyy eläkehakemuksen vireilletulon perusteella. Viivästysaikana otetaan huomioon aika siihen päivään saakka, jolloin takautuvat eläke-erät ovat nostettavissa.

Jos koko takautuvaan aikaan kohdistuva eläke maksetaan sosiaalilautakunnalle, sille maksetaan myös eläkkeen korotus. Sosiaalilautakunta maksaa toimeentulotuen perintään käytettyjen varojen jälkeen jäävät varat eläkkeensaajalle. Korotus tai osa siitä maksetaan sosiaalilautakunnalle myös siinä tapauksessa, että eläkelaitokselta perittävä määrä on suurempi kuin vastaava nettoeläke ilman eläkkeensaajalle laskettua korotusta. Vastaavasti menetellään silloin, kun takautuva eläke tulee maksettavaksi työnantajalle.

Eläkkeen korotus on maksettava samana päivänä kuin takautuva eläke. Jos korotuksen maksaminen viivästyy tästä korotuksen eräpäivästä, on sille laskettava korotus erikseen.

16.4.1985

10

4.4. Korotus muutoksenhakutilanteissa tai kun annetaan muutos- tai oikaisupäätös

Viivästyneelle eläkkeelle lasketaan korotus, paitsi eläkettä ensimmäisen kerran myönnettäessä, myös kaikissa muissa tilanteissa, joissa eläkelaitos uuden päätöksen perusteella muuttaa, oikaisee tai jatkaa eläkettä. Niinikään korotus lasketaan, kun eläkelaitos muutoksenhakuelimen päätöksen mukaisesti ryhtyy maksamaan eläkettä. Kohdissa 3.4 ja 3.5. on selostettu, milloin vaatimus eläkkeen maksamisesta mainituissa tilanteissa katsotaan esitettyksi. Tämän perusteella määräytyy aika, jolle korotus lasketaan.

Korotus muutospäätöksen tai muutoksenhakuelimen päätöksen perusteella takautuvasti maksettavalle viivästyneelle kuukausieläkkeelle tai sille määrälle, jolla eläke on noussut, lasketaan kuten eläkettä myönnettäessä. Korotusta laskettaessa otetaan huomioon indeksikorotukset ja eläkkeen määrässä tapahtuneet muut, esim. lapsikorotusmuutokset.

4.5. Maksussa olevan eläkkeen viivästyminen

Eläkelaitoksen on eläkepäätöksessään aina ilmoitettava vastaisten eläke-erien maksupäivä eli eräpäivä. Eräpäivä voi olla joko tietty kiinteä päivä, esim. kuukauden 10. päivä tai se voidaan määrätä esim. kuukauden ensimmäiseksi pankkipäiväksi. Kunkin kuukauden eläkkeen tulee olla eläkkeensaajan tilillä hänen osoittamassaan rahalaitoksessa eräpäivänä. Jos eräpäivä sattuu pyhä- itsenäisyys- tai vapunpäiväksi, joulutai juhannusaatoksi tahi arkilauantaiksi, on eläkkeen oltava rahalaitoksessa seuraavana pankkipäivänä. Jos eläke maksetaan ulkomaille, on eläkkeen oltava eräpäivänä Suomen rahalaitoksessa.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy eläkkeensaajalle ilmoitetusta eräpäivästä, lasketaan eläkkeeseen korotus jokaiselta päivältä eräpäivästä lukien. Korotus on 16/360 prosenttia päivää kohden.

Jos eläkelaitos huomaa eläkkeiden maksatuksessa tapahtuneen virheen, eläkelaitos maksaa viivästysajalta korotuksen ja tiedottaa asiasta eläkkeensaajalle. Päätös annetaan näissä tapauksissa vain pyynnöstä.

16.4.1985

11

4.6. Korotuksen alaraja

Viivästyneille eläke-erille ei makseta korotusta, jos korotuksen määrä on alle 15 markkaa (indeksi 1006). Alaraja tarkistetaan vuosittain TEL-indeksillä ja pyöristetään lähimpään täyteen markkaan. Vuonna 1985 alaraja on 16 markkaa.

Kun perhe-eläke myönnetään ja maksetaan usealle edunsaajalle, sovelletaan alarajaa yleensä edunsaajille yhteensä maksettavaan eläkkeeseen tulevaan korotukseen. Maksettava korotus ositetaan sitten edunsaajille kuten eläkekin. Edunsaajalle maksettava korotus voi näin olla alarajaa pienempikin. Alarajaa sovelletaan kuitenkin perhe-eläkkeen korotukseen edunsaajakohtaisesti silloin, kun eläkettä on jollekin edunsaajalle haettu erikseen, niin että eläkkeen ositus joudutaan tekemään uudestaan.

Jos eläkkeestä maksetaan samanaikaisesti osia eläkkeensaajalle itselleen, sosiaalilautakunnalle tai työnantajalle, sovelletaan alarajaa koko eläkkeen korotuksen määrään. Jos sen sijaan maksu tapahtuu eri aikoina, tarkastellaan kullekin maksettavan osuuden osalta erikseen, ylittääkö korotus alarajan.

Jos eläkelaitos maksaa eri päätöksellä viivästyneenä erilaisia etuuksia, esim. työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi kuntoutusetuuksia tai eläkkeenhakijalle aiheutuneita tutkimuskustannuksia, sovelletaan korotuksen alarajaa kuhunkin etuuteen erikseen. Samoin menetellessä tapauksissa, joissa esim. tutkimuskustannuksia suoritetaan eri aikaan esitettyjen laskujen perusteella (15 markkaa pienempiä korotuksia ei siis lasketa yhteen).

5. ETUUDENSAAJASTA TAI MAKSUESTEESTÄ JOHTUVA ELÄKKEEN VIIIVÄSTYMINEN

Jos eläkettä ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa eläkkeensaajasta johtuvasta syystä, ei eläkelaitos ole velvollinen maksamaan korotusta pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jolloin este on lakannut. Tämä koskee lähinnä maksussa olevan eläkkeen viivästyminen. Vrt. kohta 3.4.4.

Eläkkeensaajasta johtuva este on esimerkiksi se, että eläkkeensaaja ei ole toimittanut eläkelaitokselle tämän pyytämää selvitystä siitä, että eläkkeensaaja edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jos eläke maksetaan ulkomaille, on eläkkeensaajasta johtuva este se, että eläkkeensaaja ei ole toimittanut

16.4.1985

12

eläkelaitokselle lähdeverokorttia tai muuta pidätysperustetta. Sen sijaan verokirjan tai pankkitilinumeron puuttuminen eläkkeen myöntämisen yhteydessä ei ole este eläkkeen maksamiselle. Eläkelaitos voi tällöin käyttää korkeinta pidätysperustetta ja maksaa eläkkeen postiin.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun ylivoimaisen esteen tai lain säännöksen vuoksi, ei eläkelaitos ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna esteen aiheuttamalta viivästysajalta. Esimerkiksi pankkialaa koskettava lakko, mutta ei lakko eläkelaitoksessa, katsotaan esteeksi, jonka aiheuttaman viivästyksen vuoksi korotusta ei makseta.

6. VASTUUNJAKO

Korotus kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön myöhemmin antamien kirjanpito-ohjeiden mukaan eläkelaitoksen kuluksi.

7. ELÄKETAPAHTUMAILMOITUKSET

Koska viivästyneelle eläkkeelle maksettavaa korotusta ei oteta huomioon tulona eläke- ja muita sosiaali-etuuksia määrättäessä, ei sen määrää tarvitse välittää esim. Kansaneläkelaitokselle. Muun muassa tästä syystä on katsottu, ettei eläkkeen korotuksesta tarvita tietoja Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisterissä.

8. VOIMAANTULO

Lainmuutokset tulivat voimaan 1.4.1985.

Lakia sovelletaan eläkehakemuksiin, jotka ovat tulleet vireille 1.4.1985 tai sen jälkeen. Sitä sovelletaan myös aikaisemmin myönnettyä eläkettä koskevan uuden ratkaisun viivästyessä, jos tätä koskeva hakemus tai vaatimus on tehty lain voimaantulon jälkeen. Tällainen uusi ratkaisu on esimerkiksi eläkkeen yhteensovittaminen uudelleen muuttuneen muun korvauksen johdosta tai lapsikorotuksen lisääminen uuden lapsen johdosta, osaeläkkeen muuttaminen täydeksi tai määräaikaisen eläkkeen jatkaminen.

Maksussa olevien eläkkeiden viivästyminen koskevaa säännöstä sovelletaan lain voimaantulosta lukien riippumatta siitä, milloin hakemus on tehty tai päätös annettu. Jos siis eläkkeen maksupäiväksi, eräpäiväksi,

16.4.1985

13

on ilmoitettu 1.4.1985 tai sen jälkeinen päivä, on eläkkeeseen maksettava korotus jokaiselta päivältä, jonka maksu eräpäivästä viivästyy, mikäli korotus on vähintään 16 markkaa.

ELÄKETURVAKESKUS

LIITTEET

Esimerkkejä korotuksen laskemisesta
Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta (938/84)

ESIMERKKEJÄ KOROTUKSEN LASKEMISESTA

Esimerkki 1

Eläkehakemus vireille 12.2.1986.
 Eläke alkaa 1.7.1986.
 Eläke 1000 mk/kk.
 Takautuva eläke maksetaan 12.9.86.
 Korotus lasketaan 1.8.86 alkaen.

eläke	korotuspäivät	korotus
07/86,1000mk	42	$16/36000 \cdot 1000 \cdot 42 = 18,67$ mk
08/86,1000mk	12	$16/36000 \cdot 1000 \cdot 12 = 5,33$ mk
		<u>24,00</u> mk

Esimerkki 2

Eläkehakemus vireille 12.7.1985.
 Eläke alkaa 1.4.1985.
 Eläke 900 mk/kk 1.4. - 30.9., 1000mk/kk 1.10. - 31.12.
 1100 mk/kk 1.1. alkaen.
 Takautuva eläke maksetaan 15.2.1986.
 Korotus lasketaan 1.11.1985 alkaen.

eläke	korotuspäivät	korotus
4-9/85,900mk/kk	105	$16/36000 \cdot 5400 \cdot 105 = 252,00$ mk
10/85,1000mk	105	$16/36000 \cdot 1000 \cdot 105 = 46,67$ mk
11/85,1000mk	75	$16/36000 \cdot 1000 \cdot 75 = 33,33$ mk
12/85,1000mk	45	$16/36000 \cdot 1000 \cdot 45 = 20,00$ mk
01/86,1100mk	15	$16/36000 \cdot 1100 \cdot 15 = 7,33$ mk
		<u>359,33</u> mk

Esimerkki 3

Työkyvyttömyyseläkehakemus vireille 12.1.1986.
 Eläke myönnetään 1.1.1986 lukien, eläke 3000 mk/kk
 Eläkepäättös annetaan 12.8.1986.
 Eläke (syyskuun eläke) maksuun 1.9.1986.
 Takautuva eläke ajalta 1.1.1986 - 31.8.1986 pidätetään.

Hakija on saanut sv-päivärahaa 1.1.- 30.3. 7500 mk.
 Työnantaja on maksanut palkkaa huhtikuulta 3500 mk
 (työnantajan maksupyyntö eläkelaitokselle 10.5.).
 Sosiaalilautakunta on maksanut toimeentulotukea eläkettä vastaan touko- ja kesäkuussa 1000mk/kk (takautuvan eläkkeen maksupyyntö eläkelaitokselle 30.5.).
 Hakijalle on myönnetty työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa heinäkuulta 1200 mk, josta ennakonpidätyksen suorittamisen jälkeen on maksettu hakijalle 800 mk (sosiaalivakuutustoimikunnan maksupyyntö 800 markan osalta eläkelaitokselle 10.7.).

Takautuva eläke maksetaan niin, että eri osapuolille tulevat erät ovat nostettavissa 27.8.1986.

Takautuvan eläkkeen korotuksen laskeminen ja maksaminen

Aika, jolle korotus lasketaan, määräytyy eläkehakemuksen vireilletulopäivän 12.1.1986 perusteella. Korotus lasketaan ajalle 1.5. - 27.8.

	Eläke mk	korotettava eläke	korotus- päivät	korotus mk
1.1. - 30.3.	9000	1500	117	78,00
1.4. - 30.4.	3000	3000	117	156,00
1.5. - 31.5.	3000	3000	87	116,00
1.6. - 30.6.	3000	3000	57	76,00
1.7. - 31.7.	3000	1800	27	21,60
1.8. - 31.8.	3000	3000	0	0,00

Sv-rahastolle maksetaan bruttoeläkkeestä ajalta 1.1. - 30.3. 7500 mk. Tälle osalle ei lasketa eikä makseta korotusta. Eläkkeensaajalle maksetaan vastaavalta ajalta 1500 mk sekä sille korotus.

Työnantajalle maksetaan huhtikuun bruttoeläke 3000 mk sekä sille laskettu korotus 156 mk.

Sosiaalivakuutustoimikunnalle maksetaan heinäkuun nettoeläkkeestä 800 mk. Sosiaalivakuutustoimikunnan osuudelle ei lasketa eikä makseta korotusta. Työttö-

myyispäivärahan bruttomäärää vastaava summa 1200 mk on väennetty heinäkuun eläkkeestä ennen eläkkeensaajalle tulevan korotuksen laskemista.

Touko- ja kesäkuun nettoeläke on 50 %:n ennakonpidätyksen jälkeen 3000 mk. Tästä maksetaan sosiaalilautakunnalle sen eläkettä vastaan ennakona maksama 2000 markkaa. Sosiaalilautakunnalle maksettavaan 2000 markan summaan ei lasketa eikä makseta erikseen korotusta. (Siihen voisi kuitenkin sisältyä myös eläkkeen korotuksen osuutta, jos toimeentulotukea olisi maksettu nettoeläkettä suurempi summa, esim. 3200 markkaa. Myös siinä tapauksessa, että koko takautuva eläke ennakonpidätyksen jälkeen maksetaan sosiaalilautakunnalle, sinne maksetaan myös korotus.)

N:o 938

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta
Annettu Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1984

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 8 päivänä heinäkuuta 1961 annettuun työntekijäin eläkelakiin (395/61) uusi näin kuuluva 19 d §:

Eläkkeen hakeminen ja maksaminen

19 d §

Tämän lain mukaisen eläkkeen tai muun etuuden viivästyessä eläkelaitoksen on maksettava viivästynyt eläke tai muu etuus viivästysajalta korotettuna. Eruuden korotus on vuotta kohden laskettuna 16 prosenttia. Velvollisuus maksaa etuus korotettuna ei kuitenkaan koske sitä osaa etuudesta, joka suoritetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka sosiaalivakuustoiimikunnalle tai työttömyyskassalle, ellei kysymys ole 19 c §:ssä tarkoitetusta suorituksesta.

Etuuden korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona etuudensaaja on esittänyt eläkelaitokselle vaatimuksensa sekä etuuden perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle etuuserälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin eläkelaitoksen antamaan päätökseen on haettu muutosta, voi muutoksenhakuelin määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos eläkelaitos osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen etuudensaajan olosuhteissa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1984

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Milloin etuurta ei ole voitu etuudensaajasta johtuvasta syystä maksaa oikeassa ajassa, eläkelaitos ei ole velvollinen maksamaan etuurta korotettuna pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona este eläkelaitoksen tieteen on lakannut. Jos etuuden suorittaminen viivästyy lain säännöksen johdosta taikka yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen taikka muun senkaltaisen ylivoimaisen esteen vuoksi, eläkelaitos ei ole velvollinen maksamaan etuurta korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa eläkelaitoksille ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1985.

Tätä lakia ei sovelleta asiaan, joka ennen tämän lain voimaantuloa on tullut vireille eläkelaitoksessa. Säännöksiä etuuden korotuksesta on kuitenkin sovellettava sellaiseen 19 d §:n 2 momentissa tarkoitettuun etuuserään, jonka eräpäivä on lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Tämän lain 19 d §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1984 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Ministeri *Matti Puhakka*

Hallituksen esitys 16/84
Sosiaalivaliok. miet. 13/84
Suuren valiok. miet. 153/84